

Číslo materiálu: VY 32 INOVACE 27/13

Název materiálu: Výpravy za člověkem

Číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.1486

Zpracoval: Mgr. Jana Jourová

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Výpravy za člověkem – práce s textem

Přečti si text z knihy Výpravy za člověkem od Zdeňka Matějčka a splň následující úkoly.

Společenské katastrofy

Bývalo dobrým zvykem, že ve válkách bojovali muži. Na nich spočívala tíha boje a strádání, jim patřilo nebezpečí i sláva, oni vítězili a bývali poraženi. Zázemí trpělo potud, pokud jím vojska přímo protáhla nebo pokud se stalo bojištěm. Jenomže s vymoženostmi bojové techniky se válečné utrpení rozšiřovalo na větší a větší území, až zachvátilo celé státy, celé kontinenty, celý svět. Poslední světová válka je toho zvláště otřesným dokladem.

Milióny dětí ztratily jednoho nebo oba rodiče a byly vytrženy ze svého domova, který jim do té doby poskytoval jistotu a bezpečí. Odhaduje se, že na třicet miliónů rodin bylo válkou rozrušeno a mnoho miliónů dětí se octlo bez domova. **Děti byly vystaveny hrůzám bombardování, viděly vraždit a umírat, strádaly hladem a zimou, hrubým a potupným zacházením, nechodily do školy, ba mnohé z nich prošly i peklem koncentračních táborů.**¹

K evakuaci dětí z oblastí ohrožených bombardováním došlo ve zvláště velkém rozsahu v Anglii, kde téměř tři čtvrtě miliónu dětí bylo odtrženo od svých rodičů a umístěno nejčastěji v některé pěstounské rodině, někdy také ve speciálním ústavním zařízení v bezpečné oblasti. Srovnání těchto dětí s dětmi, které byly ponechány u svých rodičů a které s nimi prožívaly hrůzy bombardování, ukazuje na pozoruhodnou skutečnost, že totiž evakuace měla závažnější vliv na duševní zdraví dítěte než bombardování.²

I. Zakroužkuj správné tvrzení (vždy jen jedno je pravdivé)

1. Z textu vyplývá, že

- a) během poslední světové války děti trpěly méně než během válek předchozích.
- b) během poslední světové války děti trpěly více než během válek předchozích.
- c) v dávných dobách děti netrpěly během válek vůbec.

2. Během 2. světové války

- a) 30 miliónů dětí přišlo o oba rodiče.
- b) asi 30 miliónů dětí nechodilo do školy.
- c) asi 30 miliónů rodin válka narušila a rozdělila.

3. Děti v Anglii

- a) byly mnohé evakuovány do bezpečnějších oblastí.
- b) byly odtrženy od rodičů a odvezeny z Anglie.
- c) byly všechny ponechány v oblastech ohrožených bombardováním.

4. Podle průzkumu bylo pro děti horší

- a) zůstat s rodiči v bombardovaných oblastech.
- b) být přestěhován do méně ohrožených oblastí k pěstounské rodině či do ústavu.

II. V prvním odstavci vyhledej a vypiš VV podmětnou

Ve druhém odstavci vyhledej a vypiš VV přívlastkovou

III. U zvýrazněného souvětí urči

- a) *zda se jedná o souvětí souřadné, nebo podřadné* _____
- b) *urči počet vět v souvětí* _____
- c) *mezi jednotlivé věty vlož správný symbol pro souřadně spojené věty*

IV. Ze souvětí *Milióny dětí....* vypiš obě základní skladební dvojice

---

V. Urči mluvnické kategorie sloves:

(1. odst.) *Protáhla* _____

(2. odst.) *byly vytrženy* _____

(3. odst.) *ukazuje* _____

VI. Ke slovesům *vraždít a umírat* napiš jejich vidové protějšky, vid nadepiš:

VII. Vyhledej souvětí (3. odst.), pro které platí, že obsahuje 2 VV přívlastkové spojené v poměru slučovacím.

Výpravy za člověkem – práce s textem

Kontrolní list:

I. Zakroužkuj správné tvrzení (vždy jen jedno je pravdivé)

1. Z textu vyplývá, že

- a) Během poslední světové války děti trpěly méně než během válek předchozích
- b) **Během poslední světové války děti trpěly více než během válek předchozích**
- c) V dávných dobách děti netrpěly během válek vůbec.

2. Během 2. světové války

- d) 30 miliónů dětí přišlo o oba rodiče
- e) Asi 30 miliónů dětí nechodilo do školy
- f) **Asi 30 miliónů rodin válka narušila a rozdělila.**

3. Děti v Anglii

- a) **byly mnohé evakuovány do bezpečnějších oblastí**
- b) byly odtrženy od rodičů a odvezeny z Anglie
- c) byly všechny ponechány v oblastech ohrožených bombardováním

4. Podle průzkumu bylo pro děti horší

- a) zůstat s rodiči v bombardovaných oblastech
- b) **být přestěhován do méně ohrožených oblastí k pěstounské rodině či do**

ústavu

II. V prvním odstavci vyhledej a vypiš VV podmětnou

Že ve válkách bojovali muži

Ve druhém odstavci vyhledej a vypiš VV přívlastkovou

Který jim do té doby poskytoval jistotu a bezpečí

III. U zvýrazněného souvětí urči

- d) *zda se jedná o souvětí souřadné, nebo podřadné - SS*
- e) *urči počet vět v souvětí - 5*
- f) *mezi jednotlivé věty vlož správný symbol pro souřadně spojené věty
slučovací, slučovací, slučovací, stupňovací*

IV. Ze souvětí *Milióny dětí....* vypiš obě základní skladební dvojice

Milióny – ztratily, (ony – byly postaveny), který - poskytoval

V. Urči mluvnické kategorie sloves:

(1. odst.) Protáhla – 3.os.,č.mn.,zp.ozn.,čas min.,rod činný, vid D

(2. odst.) byly vytrženy – 3.os.,č.mn.,zp.ozn.,čas min., rod trpný, vid D

(3. odst.) ukazuje – 3.os.,č.j.,zp.ozn.,č.přít.,rod činný, vid N

VI. Ke slovesům vraždit a umírat napiš jejich vidové protějšky, vid nadepiš:

Vraždit N – zavraždit D   umírat N – umřít D

VII. Vyhledej souvětí (3. odst.), pro které platí, že obsahuje 2 VV přívlastkové spojené v poměru slučovacím.

Srovnání těchto dětí..., které byly ponechány ....a které s nimi.....

Bibliografické citace:

- 1) MATĚJČEK, Zdeněk a LANGMEIER, Josef. *Výpravy za člověkem*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1981. s. 134
- 2) MATĚJČEK, Zdeněk a LANGMEIER, Josef. *Výpravy za člověkem*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1981. s. 135